

dat op dit punt nog geen grote vorderingen zijn gemaakt. Zo hanteren de Verenigde Staten sedert 1 januari 1976 wel een schema voor algemene tariefpreferenties, doch dit is van té recente datum om een serieuze vergelijkende studie mogelijk te maken hoewel het Amerikaanse schema thans reeds selectiever en restrictiever dan het communautaire S.A.P. blijkt te zijn. Voorts brengt de Gemeenschap ieder jaar wijzigingen aan in haar eigen systeem, zodat het nog jarenlang moeilijk zal zijn vergelijkend onderzoek te verrichten. Niet-geharmoniseerde systemen kunnen dus voor onbepaalde tijd naast elkaar blijven bestaan.

8. Het Comité constateert dat de voorstellen van de Commissie voor 1977 zijn voorgelegd op het moment dat de Gemeenschap zich opmaakt om in het kader van de GATT over multilaterale tariefconcessies te onderhandelen. In het bijzonder wat tropische produkten betreft, vraagt het zich af of een unilaterale toekenning, met ingang van 1 januari 1977, van — overigens reeds in het kader van de GATT geboden — tariefconcessies, geen afbreuk zou kunnen doen aan de kansen van de Gemeenschap om van bepaalde ontwikkelingslanden die reeds een zeker industrialisatiepeil hebben bereikt, billijke tegenprestaties te verkrijgen.

9. Het Comité stelt tot zijn voldoening vast dat de Commissie rekening houdt met een wens waaraan het in zijn advies van 1975 uiting heeft gegeven. Volgens het Comité was het namelijk noodzakelijk op grond van de concurrentiepositie van de verschillende ontwikkelingslanden, een zeker onderscheid tussen de begunstigde landen te maken, ten einde te bereiken dat de minst bedeelde landen maximaal profijt trekken van de uit de preferentiële behandeling voortvloeiende voordelen.

10. Het Comité betreurt het echter dat de Commissie de toepassing van dit beginsel heeft beperkt.

Het zou gaarne zien dat het zo spoedig mogelijk in alle sectoren die onder het schema van algemene tariefpreferenties vallen, toepassing vindt. De Commissie zou niet mogen aarzelen om ontwikkelingslanden die zich een zekere concurrentiepositie hebben verworven van de toepassing van het stelsel van algemene tariefpreferenties uit te sluiten.

11. Meer in het algemeen verklaart het Comité het te betreuren dat de Commissie nog steeds niets heeft ondernomen om gestalte te geven aan haar voornemen (dat zij met name tot uitdrukking bracht in haar document van 3 februari 1975 betreffende de toekomstige ontwikkeling van het schema van algemene tariefpreferenties) dit schema in te bouwen in een economisch en commercieel systeem waarin internationale regels en verplichtingen gelden en dat — hoewel het schema zijn autonoom karakter behoudt — rechten en plichten zowel voor de donorlanden als voor de begunstigde landen met zich meebrengt. In zijn advies van september 1975 onderstreepte het Comité reeds dat het er veel belang aan hecht dat dergelijke regels en verplichtingen met name in de internationale handel (men denke aan dumping, subsidiëring, niet-inachtneming van bepaalde minimale sociale normen voor werknemers) worden nagekomen. Men zou er op moeten toezien dat deze regels in de eerste plaats worden nageleefd door die begunstigde landen die reeds een zekere graad van industriële ontwikkeling hebben bereikt.

Gedaan te Brussel, 29 september 1976.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
H. CANONGE

Advies inzake de voortzetting en verwezenlijking van een beleid en een actieprogramma van de Europese Gemeenschappen inzake het milieu (ontwerp-resolutie van de Raad, ingediend door de Commissie)

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 6 april 1976 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van het artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd onderwerp te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 29 en 30 september 1976 te Brussel gehouden 141e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het verzoek van de Raad van de Europese Gemeenschappen d.d. 6 april 1976 om advies,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name artikel 198,

Gezien het besluit van zijn Bureau, de Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumptie te belasten met het opstellen van een desbetreffend advies en rapport (besluit van 30 maart 1976, genomen in afwachting van een komende raadpleging),

Gezien het op 16 september 1976 door de Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumptie opgestelde advies,

Gezien het rapport van de heer Merli Brandini, rapporteur,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 141e zitting van 29 en 30 september 1976 (vergadering van 29 september 1976),

Overwegende dat het tweede programma zal bijdragen tot bepaling van de strekking van de doelstellingen van het milieubeleid en van de invloed van dit beleid op de communautaire politiek,

Overwegende dat dit programma slechts door middel van een behoorlijk opgezette bewustmaking van de bevolking ten aanzien van de erin vervatte voorstellen zal worden uitgevoerd,

Overwegende dat in dit programma als voorlopig doel is aangegeven dat de uitwerking van besluiten of maatregelen die het milieu kunnen beïnvloeden wordt onderkend en zo mogelijk wordt gemeten door middel van een geschikte procedure voor de beoordeling van de weerslag op het milieu,

Overwegende dat het gezien de beschikbare hulpbronnen nodig is, de inhoud van de aanbevolen maatregelen zorgvuldig te kiezen en de positieve invloed van deze maatregelen op de totstandkoming van het nationaal inkomen juist te beoordelen,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

Het Economisch en Sociaal Comité hecht bij vier stemonthoudingen zijn goedkeuring aan het voorstel van de Commissie, onder voorbehoud van de volgende opmerkingen en voorstellen.

1. Inleidende opmerkingen

1.1. De Raad van de Europese Gemeenschappen heeft het eerste actieprogramma inzake het milieu op 22 november 1973 goedgekeurd. Hiermee werd beoogd, een reeks wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen te doen nemen om het milieu in stand te kunnen houden en te kunnen beschermen met de nadruk op preventieve activiteiten, alsmede het welzijn te verhogen.

1.2. Het Comité heeft zich over de algemene hoofdlijnen en de in acht te nemen prioriteiten uitgesproken in een studie inzake de „Eerste mededeling van de Commissie betreffende het beleid van de Gemeenschap op het gebied van het milieu” en in een advies inzake de „Ontwerp-resolutie van de Raad betreffende een programma van actie van de Gemeenschappen inzake het milieu” ⁽¹⁾.

1.3. De Commissie is ingegaan op het verzoek van het Comité, te worden geraadpleegd over de door haar bij de Raad in te dienen voorstellen. Het Comité heeft aldus een veertigtal voorstellen voor verordeningen, richtlijnen en besluiten behandeld en er telkenmale op gewezen hoeveel belang de in het Comité vertegenwoordigde economische en sociale categorieën stellen in een grondige verbetering van het leef- en werkmilieu van de bevolking van de Gemeenschap.

1.4. Drie jaar na het besluit van de Raad wil de Commissie ervoor zorgen dat de maatregelen ter uitvoering van het eerste programma worden voortgezet, waarbij tevens meer accent wordt gelegd op de invloed van het programma op de politieke keuze in de Gemeenschap, en wil zij sommige, reeds in dit programma aangegeven beginselen een nauwkeuriger inhoud geven; deze beginselen zijn o.m. het nemen van preventieve maatregelen, de vaststelling van gemeenschappelijke doelstellingen op lange termijn, de

⁽¹⁾ PB nr. C 88 van 22. 10. 1973.

onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen alsmede de harmonisatie van de internationale verdragen onderling en met de desbetreffende communautaire wetgeving.

1.5. Van de in het nieuwe programma neergelegde doelstellingen is door de Commissie bijzondere nadruk gelegd op de maatregelen ter vermindering van verspilling van welke aard dan ook waardoor de industriële productie bepaald wordt gekenmerkt, alsmede op de noodzaak, de banden met de landen van de derde wereld nauwer aan te halen, zodat een begin kan worden gemaakt met een echte ontwikkelingssamenwerking.

1.6. Voorts steunt het Comité de Commissie in haar streven, rekening te houden met de op grond van de aanhoudende crisis in de Gemeenschap en de wereld te verwachten nieuwe economische ontwikkelingen.

1.7. Het Comité is van oordeel dat op het gebied van het milieubeleid de initiatieven van de Lid-Staten moeten worden gecoördineerd en ook de Commissie initiatieven moet nemen, daar dient te worden vermeden dat als gevolg van diverse initiatieven een zekere starheid ontstaat. Te dien einde dringt het Comité er bij de Commissie op aan, het informatieakkoord steeds actiever ten uitvoer te leggen met het doel, een voor de gehele Gemeenschap geldend beleid te voeren.

1.8. Het Comité constateert dat de Commissie er met overtuiging op wijst dat de industriële expansie vandaag de dag zowel door de beperkte natuurlijke hulpbronnen als door de aan de consumptiemaatschappij inherente schaal van waarden wordt belemmerd; de Commissie stelt echter fundamentele oplossingen voor die als zodanig in dit verband niet toereikend zijn, zoals een harmonische ontwikkeling van de verschillende economische activiteiten en een noodzakelijk parallelisme tussen de tenuitvoerlegging van het communautaire milieubeleid en de sociaal-economische ontwikkeling.

1.9. Erkend moet echter worden dat het moeilijk is, meer voor te stellen dan de Commissie doet wanneer zij erop aandringt dat maatregelen ter opheffing van de meest in het oog lopende misstanden moeten worden getroffen. Het zal bovendien niet gemakkelijk zijn, een positieve omschrijving te geven van het doel dat met betrekking tot de gewenste maatschappijvorm moet worden bereikt, zolang de storingen van het milieu in negatieve termen worden weergegeven (ontoereikende kwaliteit van lucht of water, tijdsbrek enz.).

1.10. Het Comité stemt overigens nogmaals in met de beginselen en doelstellingen die uit het eerste programma zijn overgenomen en wijst op:

- het belang van preventieve maatregelen in de sectoren waar hoge uitgaven in de toekomst kunnen worden vermeden;
- het belang van de voorstellen betreffende de beoordeling van de milieugevolgen om over een zo groot mogelijk aantal elementen (positieve, negatieve, op korte en op middellange termijn en de mogelijke alternatieven) voor de besluitvorming te beschikken;
- het belang van de uitwerking van een karteringsmethode die moet worden toegepast bij de besluitvorming op het gebied van de ruimtelijke ordening.

1.11. Volgens het Comité kan door het gebruik van deze instrumenten op de verschillende terreinen een bijdrage worden geleverd tot een betere oplossing van de problemen bij het bepalen van de prioriteit van maatregelen inzake beperkte natuurlijke reserves, tot de bekendmaking van de bereikte resultaten en tot vergroting van de instemming van de bevolking om het programma op steeds grotere schaal te kunnen uitvoeren.

1.12. In dit verband dringt het Comité er bij de Commissie op aan, ervoor te zorgen dat de verschillende economische en sociale categorieën op zo groot mogelijke schaal bij de Conferentie over stedelijke problemen worden betrokken.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité is weliswaar ingenomen met de voorstellen van de Commissie ter voortzetting en verwezenlijking van een communautair beleid op milieugebied, maar moet helaas vaststellen dat de uitvoering maar langzaam op gang komt. Hoewel de Raad van de Gemeenschappen tot dusverre 22 richtlijnen, besluiten, aanbevelingen en resoluties heeft vastgesteld, is een nog groter aantal voorstellen voor communautaire wetten nog steeds in behandeling.

2.2. Gezien de in de reeds vastgestelde wetsteksten bepaalde termijnen voor de kennisgeving zullen de Lid-Staten evenwel waarschijnlijk pas in 1977 de eerste wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen ter uitvoering van het eerste programma kunnen uitvoeren. De resultaten van de besluiten kunnen echter pas in de periode daarna worden nagegaan en beoordeeld.

2.3. Aan de andere kant vormen de resultaten van de genomen maatregelen een belangrijke factor bij het leggen van een juist verband tussen doeleinden en middelen, experimentele oplossingen en de doeltreffendheid hiervan, aan de hand waarvan de prioriteiten voor het toekomstig beleid moeten worden bepaald. Er moet dus een prioriteitenstelsel met een

bruikbaar tijdschema worden vastgelegd, aan de hand waarvan de beperkte middelen meer gericht kunnen worden aangewend en zodoende een reële tenuitvoerlegging van het programma kan worden bereikt.

2.4. In dit verband moet het Comité er wel op wijzen dat een effectieve bestrijding van de milieuvervuiling en de andere vormen van milieuhinder en maatregelen ter verhoging van het welzijn de voorwaarde vormen voor het bevorderen van een harmonische ontwikkeling van de economische bedrijvigheid. Om de relaties tussen het milieubeleid en de economische en sociale ontwikkeling beter te kunnen beoordelen, is het volgens het Comité gewenst, de traditionele economische berekeningsmethoden te vernieuwen.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. *Analyse van de kosten van milieubescherming*

3.1.1. Worden de groei en het B.N.P. uitsluitend aan de hand van de ontwikkeling van de materiële rijkdom berekend, dan schiet men tekort en krijgen zowel de overheid als de particuliere economische subjecten een onjuist beeld van de situatie. De onjuistheid van de overtuiging dat natuurlijke reserves als lucht en water onbeperkt aanwezig zouden zijn en naar believen kunnen worden verbruikt of vervuild, komt steeds duidelijker naar voren.

3.1.2. Het zou juister zijn, enerzijds de stijging van het B.N.P. op te tekenen en anderzijds aan de passiefzijde aan te geven, hoeveel natuurlijke reserves (lucht, water, bodem) moesten worden vernietigd of bedorven om het B.N.P. tot stand te brengen, dan wel de kosten aan te geven om de schade te herstellen.

3.1.3. Aan de uitgavenzijde dienen de kosten van een achterwege blijven van maatregelen (nadelen voor de volksgezondheid en kosten van het herstel, vervuiling van het milieu en kosten van het tegengaan hiervan, enz.) te worden verwerkt. Aan de batenzijde dienen behalve de kwantificeerbare factoren de kwalitatieve factoren verbetering van het algemeen welzijn te worden getaxeerd. Aan de actiefzijde van het B.N.P. moeten worden toegevoegd de verbetering van de gezondheid van de mens en de tijd die wordt besteed aan ontspanning of huishouding, terwijl aan de passiefzijde de milieuschade moet worden opgenomen.

3.1.4. Het gaat hier om het probleem, kwalitatieve elementen in de berekening van de economische groei op te nemen. Daarom moet worden ingestemd met de noodzaak, kwalitatieve en sociale kencijfers aan de traditionele berekeningsmethode toe te voegen.

3.1.5. Het lijkt noodzakelijk dat de Commissie binnen het bestek van de maatregelen die zij kan tref-

fen een nadere studie maakt van de reeds in internationaal verband op gang gebrachte analyse van de kosten en baten van een milieubeleid waarin ook de eraan verbonden kwalitatieve elementen een plaats krijgen. Uiteraard gaat het zoeken naar gemeenschappelijke criteria voor het kwantificeren en meten van deze kwalitatieve elementen met veel moeilijkheden gepaard. Dit doet evenwel niets af aan de noodzaak, geëigende criteria voor de nationale rekeningen vast te leggen waarin de kwalitatieve doelstellingen zijn verankerd en de „kosten en baten” van deze doelstellingen duidelijker tot uiting komen.

3.2. *Het voorkomen en terugdringen van verontreiniging en storingen van het milieu*

3.2.1. Bij dergelijke onopgeloste problemen rijst dikwijls de vraag of de doelstellingen van een milieubeleid conflicteren met andere sociaal-economische doelstellingen.

3.2.2. Hiervoor is stellig een compromis met de traditionele doelstellingen vereist, maar beide soorten doelstellingen vormen geen tegenstelling met elkaar.

3.2.3. Zelfs in de traditionele economische berekeningen komen pogingen om de negatieve gevolgen voor het milieu te neutraliseren tot uiting in kwantitatieve aspecten, wanneer zij de samenstelling van het inkomen en de structuur van de investeringen beïnvloeden (b.v. zuiveringsinstallaties voor water en lucht enz.).

3.2.4. Deze vorm van inkomsten wijzigt evenwel de kwalitatieve samenstelling van het nationaal inkomen met mogelijke gevolgen voor de consumptiestructuur. Om deze redenen vragen de milieumaatregelen een afdoende verduidelijking wat de kosten en baten en de boekhoudkundige gevolgen hiervan betreft. Dit is uiteindelijk onmisbaar indien men de bevolking bij de uitvoering van de programma's wil betrekken en indien men wil dat de bevolking inzicht in de hieruit voortvloeiende wijzigingen in de structuur van haar inkomsten krijgt en hiermee instemt.

3.3. *Bewustmaking door opvoeding en voorlichting*

3.3.1. Het stemt het Comité tot voldoening dat de Commissie voornemens is, aandacht te besteden aan de bewustmaking van de bevolking voor het milieubeleid door middel van opvoeding en voorlichting. Volgens het Comité dient een zodanig programma op de volgende grondslagen te berusten:

- inschakeling van de traditionele opvoedingsinstellingen (gezin, school), om ervoor te zorgen dat de jonge generaties zich bewust worden van de milieuproblemen, bij een totstandbrenging van een blijvende eerbied voor het natuurlijke milieu bij deze groep;

- inschakeling van alle massamedia (pers, televisie, radio) die inlichtingen moeten verstrekken betreffende de resultaten die de milieubeschermingsacties hebben opgeleverd. Hiervoor moet een geschikte methode worden ontwikkeld (samenvatting van de maatregelen, de kosten en baten van de acties, de uitwerkingen ervan op lucht, water en bodem en op de verspilling), waarmee de dingen beter begrijpelijk kunnen worden gemaakt en de actieve belangstelling van de bevolking wordt gewekt. De Commissie dient te bevorderen dat hierop afgestemde programma's worden uitgewerkt in rechtstreekse samenwerking met de nationale instanties voor het beheer van de massamedia;
- inschakeling van specifieke bevolkingsgroepen bij speciale programma's. Dergelijke groepen kunnen b.v. bestaan uit automobilisten, landbouwers, toeristen, kopers van schadelijke producten enz. Bij het uitwerken van zodanige programma's zouden de reclameprogramma's voor bepaalde producten een nuttige rol kunnen vervullen;
- opnemings van algemene vormingscursussen met betrekking tot het milieu en van speciale cursussen voor technici en milieudeskundigen in het hoger onderwijs.

3.3.2. Het Comité verzoekt de Commissie dan ook, naast de reeds uitgewerkte programma's tevens programma's op te stellen aan de hand van bovenstaande ideeën. Deze maatregelen te zamen kunnen ervoor zorgen dat de acties meer gericht plaatsvinden en tegelijkertijd de resultaten ervan beter worden beoordeeld.

3.4. *De communautaire maatregelen tegen de vervuiling van zoet- en zeewater*

3.4.1. Het Comité herinnert eraan dat het in het algemeen de maatregelen heeft goedgekeurd die zijn genomen voor de bestrijding van de verontreiniging van zee-, rivier- en meerwater; hierbij heeft het erop gewezen dat moet worden nagegaan welke sociaal-economische gevolgen te strikte normen en te korte termijnen kunnen hebben voor de bedrijven welke in de nabijheid liggen van waterlopen die onder de nieuwe communautaire regeling vallen. Het Comité achtte het dan ook noodzakelijk dat wordt voorzien in overgangsperiodes voor de uitvoering van de voorgenomen maatregelen en dat tegelijkertijd onderzoek op het gebied van de waterverontreiniging wordt verricht, zodat een zeker evenwicht kan worden bereikt tussen de milieubescherming en de mate waarin rekening wordt gehouden met de sociaal-economische aspecten.

3.4.2. In het bijzonder met betrekking tot de vermindering van de waterverontreiniging door papierpulpfabrieken en de titaandioxide-industrie achtte het Comité het in geval van sociale of economische moei-

lijkheden voor de industrie in deze sectoren wenselijk, geen afwijkingen van de voorschriften der richtlijn in te voeren, doch veeleer de voor deze omstandigheden geplande overheidssteun in te zetten. Door oprichting van één enkel communautair fonds zou volgens het Comité verzekerd zijn dat de Gemeenschap deze steun in beheer heeft.

3.4.3. Het Comité heeft er waardering voor dat de Commissie streeft naar continuïteit van het optreden van de Gemeenschap op dit gebied en dat zij in het nieuwe programma voorrang heeft gegeven aan de bescherming en het behoud van het watermilieu; wel baart het probleem van de bescherming van de waterdieren die door intensieve winning van rivierzand met de ondergang worden bedreigd, haar enigszins zorgen.

3.4.4. Het Comité dringt er daarom bij de Commissie op aan, de gevolgen van deze zandwinning voor de voortplanting van bepaalde zeer bedreigde waterdiersoorten te bestuderen.

3.4.5. Ten einde het water met zijn rijkdommen te beschermen, stelt het Comité de Commissie voor, voorstellen in te dienen voor een gemeenschappelijke methode van exploratie, controle en taxering van de in het water voorkomende rijkdommen, aangezien de behoefte hieraan toeneemt.

3.4.6. Het Comité ziet ten slotte in hoe belangrijk het is, de internationale verdragen op het terrein van de zeeverontreiniging op communautair niveau uniform toe te passen en in de communautaire wetgeving op te nemen, ingeval de Gemeenschap bij het sluiten van deze verdragen als rechtspersoon van het internationale recht optreedt. Het Comité verwijst te dien aanzien naar de adviezen die het hierover heeft uitgebracht, en waarin het de Commissie er met name om heeft verzocht, in haar beleid ten aanzien van een aantal punten nog verder te gaan dan deze verdragen.

3.5. *Lucht- en bodemvervuiling*

3.5.1. Het Comité verwijst naar zijn uitspraken over de ernstige lucht- en bodemvervuiling; het heeft namelijk zijn goedkeuring gehecht aan de bepalingen omtrent de beperking van het gebruik van verschillende stoffen, zoals polychloorbifenylen (PCB) en bestrijdingsmiddelen, in verband met de ernstige gevaren die het gebruik ervan met zich meebrengt voor het milieu, en aan de bepalingen betreffende de onderlinge uitwisseling van inlichtingen door de Lid-Staten inzake de luchtvervuiling door zwavelverbindingen en door hangende deeltjes in de atmosfeer. In dit kader heeft het Comité de verontreiniging op de arbeidsplaats ter sprake gebracht, die, zoals reeds lang geleden is aangetoond, in het algemeen tot uiting komt in een aantasting van het milieu die geleidelijk overslaat naar buiten toe.

3.5.2. Weliswaar erkent het Comité dat de landbouw bijdraagt tot de bescherming van de natuur, maar toch wijst het er met nadruk op dat het zich steeds verder uitbreidende gebruik van bestrijdingsmiddelen, kunstmest en in het algemeen fytosanitaire producten in de landbouw talloze ernstige gevolgen voor het milieu kan hebben, die rechtstreeks van invloed zijn op de gezondheid van de mens. Waarschijnlijk geldt hetzelfde ten aanzien van het gebruik op grote schaal van antibiotica in grote veefokkerijen.

3.5.3. Sommige van deze stoffen worden slechts gedeeltelijk uitgeschakeld en komen in de verschillende onderdelen van de voedselketen nog steeds voor.

3.5.4. Het Comité steunt daarom alle door de Commissie overwogen initiatieven om de genoemde gevolgen weg te nemen en adviseert, zo spoedig mogelijk specifieke maatregelen te nemen om aan de vestiging van veeteeltbedrijven milieubescherpende voorschriften te verbinden.

3.5.5. Het Comité is van mening dat het doel inzake luchtvervuiling kan worden bereikt zowel door kwaliteitsdoelstellingen vast te leggen als door normen te bepalen. Ter bescherming van het milieu zijn dergelijke normen noodzakelijk; het feit dat normen in communautair verband worden vastgesteld, impliceert echter nog niet dat zij uniform op het gehele grondgebied van de Gemeenschap worden toegepast. Pluralisme vereist evenwel harmonisatie door de oplossingen te oriënteren op gemeenschappelijk, in communautair verband vastgelegde doelstellingen van het milieubeleid.

3.6. *De communautaire maatregelen inzake de energieproductie*

3.6.1. Het Comité constateert dat de verontrusting en de reacties van de bevolking met betrekking tot de bouw van nieuwe elektrische centrales zich duidelijker manifesteren bij kerncentrales dan bij conventionele centrales.

3.6.2. Hoewel dergelijke reacties hun verklaring vinden in onvoldoende of slechts ten dele juiste informatie, leiden zij wel tot vertraging van de noodzakelijke opvoering van de energieproductie.

3.6.3. De communautaire programma's voor milieu en energie bevatten voldoende maatregelen om de nadelen van de initiatieven in de energiesector te voorkomen dan wel op te vangen.

3.6.4. Niettemin blijft een deel van de bezwaren gerechtvaardigd totdat een bevredigend (specifiek en toegankelijk) voorlichtingsprogramma is uitgewerkt waarmee de bevolking een juist beeld kan worden

verschafft van de reële risico's en nadelen, van de programma's om deze nadelen te voorkomen en op te vangen, alsmede van de bij de uitvoering van deze programma's bereikte resultaten.

3.6.5. Daar een van de grootste problemen is gelegen in het zoeken van vestigingsplaatsen voor de centrales en zelfs in nog sterkere mate in de concentratie in bepaalde gebieden, dienen de Lid-Staten, vooral waar het grensgebieden betreft, nauw samen te werken door informatie over de bouwprojecten, de vestigings- en lokaliseringcriteria voor dergelijke centrales uit te wisselen met het doel, het milieu te beschermen.

3.6.6. Een communautaire richtlijn tot vaststelling van gemeenschappelijke criteria voor de vestiging van in de toekomst te bouwen centrales zou in hoge mate gewenst zijn. Door vaststelling van deze criteria en gebiedsindeling op basis van de milieukenmerken kan een betere keuze van de vestigingsplaatsen worden gemaakt en kan concentratie van kerncentrales, vooral in de grensgebieden, worden voorkomen.

3.7. *De communautaire maatregelen inzake bepaalde producten en de bestrijding van verspilling*

3.7.1. Het Comité wijst nog eens op de door hem al vaker beklemtoonde noodzaak, er bij de fabrikanten van bepaalde producten steeds sterker op aan te dringen, materialen en stoffen te gebruiken die de gezondheid van de mens niet bedreigen en als afval geen al te grote problemen opleveren. Tegelijkertijd en met hetzelfde doel dient er bij de gebruikers en verbruikers op te worden aangedrongen, de toepassing van deze materialen en stoffen zo veel mogelijk te beperken.

3.7.2. Het Comité heeft tevens de noodzaak van totale harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten beklemtoond, aangezien aldus zowel voor een beter functioneren van de gemeenschappelijke markt kan worden gezorgd.

3.7.3. Bovendien heeft het Comité erop aangedrongen dat op alle niveaus een groots opgezette voorlichtingsactie wordt ondernomen die betrekking heeft op de betekenis en de draagwijdte van de vermeldingen op etiketten, met name bij schadelijke producten, met het doel de bevolking op de hoogte te stellen van de bepalingen die ter bescherming van de gezondheid zijn vastgesteld. Bij alle desbetreffende communautaire bepalingen zou namelijk ook moeten worden gezorgd voor een zodanige etikettering dat de consument aan de hand ervan met kennis van zaken een keuze uit de producten kan maken.

3.7.4. Wat de bestrijding van de verspilling betreft, stemt het Comité in met de door de Commissie gegeven schets van in het bijzonder een algemeen recyc-

ling-beleid. Om te bereiken dat een dergelijk beleid vrucht afwerpt, zouden sommige voorbeeldige experimenten kunnen worden bedacht met bijzondere erkenning of prijzen. In dit verband dienen alle initiatieven tot instelling van afvalbeurzen te worden aangemoedigd en te worden gecoördineerd in Europees verband.

3.8. *Beoordeling van de weerslag op het milieu*

3.8.1. Het Comité gaat akkoord met het initiatief van de Commissie tot uitwerking op communautair niveau van een procedure voor de beoordeling van het milieu. Aangezien sommige Lid-Staten met studies zijn begonnen of maatregelen ter zake hebben genomen, acht het Comité het uiterst gewenst dat bij dit initiatief rekening wordt gehouden met de tot op heden opgedane ervaring en dat het uitmondt in een harmonisatie van de modaliteiten.

3.8.2. Voorlopig doel van een dergelijke procedure moet zijn het onderkennen en eventueel meten van de gevolgen die voortvloeien uit besluiten of maatregelen welke invloed op het milieu kunnen hebben. Op deze wijze zouden verontreiniging en beschadiging van het natuurlijke milieu zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen.

3.8.3. Doordat de te bereiken doelstellingen een zo uitgebreid gebied beslaan, ontstaan problemen ten aanzien van de gewenste definities, waarvoor nauwkeurig en zorgvuldig een oplossing moet worden gezocht. Bovendien zou het nastreven van deze doelstellingen niet tot gevolg mogen hebben dat besluiten of maatregelen die zijn ingegeven door de wens meer vooruitgang te bereiken, niet of met vertraging tot stand komen.

3.8.4. Zonder dat een snelle uitvoering in gevaar wordt gebracht, zou de procedure kunnen leiden tot:

- hetzij goedkeuring van de besluiten;
- hetzij uitsluiting van de initiatieven, waarbij alternatieven worden voorgesteld of de betrokkenen worden verzocht alternatieve besluiten voor te leggen;
- hetzij een verzoek aan de betrokkenen, aanpassingen te bewerkstelligen die met de milieu-eisen in overeenstemming zijn.

3.8.5. Bovendien zouden de uitwerkingen van de procedure niet tegen de andere doelstellingen mogen indruisen die deel uitmaken van de besluiten.

3.8.6. Een zodanige procedure moet gebaseerd zijn op de volgende elementen:

- vaststelling van objectieve criteria voor het bepalen van de kritische grens van de weerslag op het

milieu van waaraf de aard van deze weerslag moet worden geanalyseerd en een advies van een bevoegde instantie noodzakelijk is;

- verplichting, de gevolgen voor het milieu bekend te maken die verbonden zijn aan de uitvoering van besluiten of maatregelen door de centrale of plaatselijke overheid;
- verplichting, de gevolgen voor het milieu bekend te maken die verbonden zijn aan de besluiten of maatregelen van particulieren, wanneer deze besluiten of maatregelen zijn onderworpen aan administratieve goedkeuringsprocedures;
- verplichting, toezicht uit te oefenen op ieder ander besluit of iedere andere maatregel die niet onder de eerste beide categorieën vallen en die invloed op het milieu kunnen hebben;
- bepaling, welke overheidsinstanties bevoegd zijn ter zake van het vaststellen van de weerslag op het milieu op basis van de eerste door de betrokkenen gegeven inlichtingen en die een eigen advies hierover mogen uitbrengen;
- in de onderhavige adviezen dient het voorstel hetzij zonder voorbehoud te worden aanvaard, hetzij te worden afgewezen met vermelding van alternatieve oplossingen of met de vermelding dat partijen en alternatieve oplossingen of aanpassingen moeten zoeken of met vermelding van de aanpassingen die de betrokken partijen in het voorstel zouden moeten aanbrengen;
- in de onderhavige adviezen zou aanvullend ieder ander nuttig oordeel van de bevoegde instanties met betrekking tot de verschillende besluiten of maatregelen kunnen worden opgenomen, in het bijzonder ten aanzien van het effect op langere termijn en het meer of minder omkeerbare karakter van de uitwerkingen van de besluiten of maatregelen;
- vaststelling van de termijn waarbinnen het advies moet worden voorgelegd;
- opneming van het advies in het normale besluitvormingsproces in de instanties of bij de particulieren die besluiten of maatregelen ten uitvoer leggen.

3.9. *Internationale concurrentie*

3.9.1. Uit alle zowel door nationale als door internationale (b.v. O.E.S.O.) instanties verrichte onderzoeken blijkt dat de extra kosten die moeten worden gemaakt voor een redelijk milieubeheer geen belemmering vormen. Door de Gemeenschap of een Lid-Staat genomen unilaterale maatregelen kunnen in de internationale concurrentie evenwel een ernstige handicap vormen (b.v. titaandioxide, papierpulp).

3.9.2. Dit geldt zowel voor de wettelijke regelingen ter bestrijding van de milieuverontreiniging als voor de invoering van tijdrovende procedures vóór het op de markt brengen van bepaalde produkten of de verplichting voor de industrie gedetailleerde inlichtingen te verstrekken betreffende het energieverbruik en het gebruik van grondstoffen, de investeringen, de produktie en de vervuiling.

3.9.3. Het Comité verzoekt de Commissie dieper op dit onderwerp in te gaan.

3.10. Helaas moet het Comité constateren dat ten aanzien van de positieve suggesties in het document „Overwegingen met betrekking tot het tweede actie-

programma van de Europese Gemeenschap inzake het milieu” zo weinig concrete maatregelen zijn voorgesteld. Dit kan worden gezegd van de suggestie (hoofdstuk 3) over de maatregelen inzake de samenstelling en de levensduur van de produkten.

Gedaan te Brussel, 30 september 1976.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

H. CANONGE

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

I. Wijzigingsvoorstellen die tijdens de discussie werden verworpen

Paragraaf 3.3.1

Achter een eerste streepje een als volgt luidende tekst in te voegen:

„— onderzoek en systematische analyse van de wensen en verlangens van de bevolking op milieugebied om vast te stellen welke waardenschaal gemiddeld wordt toegekend aan de verschillende onderdelen van het milieu en welke variaties hierin in de loop van de tijd optreden;”

Toelichting

Het wordt nodig geacht de bevolking bij de milieuproblematiek te betrekken, aangezien zij als eerste de gevolgen ervan ondervindt; daarom dient met haar wensen en gewoontes rekening te worden gehouden.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 3, stemmen tegen: 9, onthoudingen: 8.

Paragraaf 3.5.5.

De tweede zin te schrappen.

Toelichting

Deze opmerking schijnt in te druisen tegen de criteria voor harmonisatie op communautair niveau die de E.E.G.-instanties ingang willen doen vinden.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 1, stemmen tegen: 17, onthoudingen: 11.

Paragraaf 3.6.2 te schrappen en paragraaf 3.6.4 als volgt te doen luiden:

„De mogelijke gevaren in de verschillende stadia van de splijtstofcyclus mogen niet worden veronachtzaamd en dienen te worden getaxeerd. Daarom moet worden getracht,

de gevaren waaraan de bevolking blootstaat objectief te evalueren, en dient men ten behoeve van de bevolking een bevredigend voorlichtingsprogramma uit te voeren. Voor verdere opmerkingen verwijst het Comité naar het advies dat het binnenkort over dit thema zal uitbrengen."

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 5, stemmen tegen: 14, onthoudingen: 8.

Paragraaf 3.8.6

Achter een eerste streepje een als volgt luidende tekst in te voegen:

„— omschrijving van de milieuaspecten waarop moet worden gelet;”.

Toelichting

Het lijkt noodzakelijk deze overweging als punt van uitgang op te nemen ten einde zich een beter begrip te kunnen maken van de voorgestelde procedure die op de andere elementen is gebaseerd.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 3, stemmen tegen: 13, onthoudingen: 11.

- II. Ingevolge de goedkeuring van enkele wijzigingsvoorstellen werden de volgende tekstgedeelten van het advies van de afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumptie gewijzigd

Paragraaf 1.4

„... de vaststelling van gemeenschappelijke doelstellingen op lange termijn, de coördinatie van de nationale programma's en de harmonisatie van het door de Lid-Staten gevoerde beleid.”

Uitslag van de stemming over het wijzigingsvoorstel

Met algemene stemmen goedgekeurd.

Paragraaf 3.4.6

„Zij herinnert eraan dat het Comité is geraadpleegd inzake een aantal voorstellen voor communautaire regelingen, waarover de Afdeling zelf de adviezen moet voorbereiden. Zij geeft er evenwel de voorkeur aan, deze specifieke maatregelen bij die gelegenheid te behandelen en thans slechts te wijzen op de noodzaak, in deze sector steeds sneller voorwaarts te gaan.”

Uitslag van de stemming over het wijzigingsvoorstel

Met algemene stemmen goedgekeurd.

Paragraaf 3.5.2

„Weliswaar erkent de Afdeling dat de landbouw bijdraagt tot de bescherming van de natuur, maar toch wijst zij er met nadruk op dat het zich steeds verder uitbreidende gebruik van bestrijdingsmiddelen, kunstmest en in het algemeen fytosanitaire produkten in de landbouw talloze ernstige gevolgen voor het milieu kan hebben, die rechtstreeks van invloed zijn op de gezondheid van de mens.”

Uitslag van de stemming over het wijzigingsvoorstel

Met algemene stemmen goedgekeurd.

Paragraaf 3.5.3

„Deze stoffen worden slechts gedeeltelijk uitgeschakeld en komen in de verschillende onderdelen van de voedselketen nog steeds voor.”

Uitslag van de stemming over het wijzigingsvoorstel

Met algemene stemmen goedgekeurd.

Aan het advies van de Afdelingen worden de paragrafen 3.9 en 3.10 toegevoegd.

Uitslag van de stemming over het wijzigingsvoorstel

Met algemene stemmen goedgekeurd.
